

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA “KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSES
ÕPPEKESKKONNAS”

Asta Norman

**EESTI KEELE ÕPETAMISE METOODIKA EELKOOLIEAS ÜHE NARVA
LASTEAIAS NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Elvira Küün MA

NARVA 2021

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

Töö autori allkiri ja kuupäev

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Asta Norman,

(sünnikuupäev: 20.10.1979)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Eesti keele õpetamise meetodika eelkoolieas ühe Narva lasteaia näitel”, mille juhendaja on Elvira Küün,

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas 15.05.2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
1. TEOREETILINE LÄHENEMINE EESTI KEELE ÕPETAMISE EESMÄRKIDELE JA PÕHIMÕTETELE	8
1.1. Lapse keele arendamine ja omandamine.....	8
1.2. Õpikeskkonna ja rutiini olulisus.....	8
1.3. Õpetaja oskused ja pädevused.....	10
1.4. Metakognitsiooni mõistmine.....	11
2. ÕPPEMATERJALIDE JA MEETODITE EESTI KEELE ÕPETAMISEL KASUTAMINE	12
2.1. Keelekümblusharidus.....	12
2.2. LAK-õpe	13
2.3. Eesti keele õpetamist soodustavad tegurid.....	14
2.3.1. Afektiivne filter.....	14
2.3.2. Mängu roll.....	15
2.3.3. Divergentsed küsimused.....	15
2.3.4. Kuulamine.....	15
2.3.5. Verbaalne löögivalmidus.....	16
3. ÕPETAJA JA LAPSEVANEM ON KOOSTÖÖPARTNERID	17
4. UURING: EESTI KEELE ÕPETAMISE METOODIKA EELKOOLIEAS ÜHE NARVA LASTEAIA NÄITEL	18
4.1. Uurimuse eesmärgid.....	18
4.2. Uurimismeetod.....	18
4.3. Valimi moodustamine ja kirjeldamine	19
4.4. Uurimistulemuste analüüsimeetod	20
5. UURINGU TULEMUSED	21
5.1. Intervjuu analüüs.....	21
5.2. Arutelu ja järeldused.....	34
KOKKUVÕTE.....	37
SUMMARY.....	39
KIRJANDUS	41

LISAD	43
Lisa 1. Intervjuu küsimused õpetajale.....	43
Lisa 2. Intervjuu küsimused õppealajuhatajale.....	45

SISSEJUHATUS

Endine haridus- ja teadusminister Mailis Reps (2018) on rääkinud sellest, et varem või hiljem õpivad kõik Eesti lapsed lasteaia eesti keeles. Praegu arutatakse, kas oleme valmis minema üle eestikeelsele lasteaiale. Mailis Reps (2018) on arvamusel, et lapsed võiksid omandada lasteaia lõpetamisel eesti keele vähemalt A1-tasemel. Seega luuakse lasteaedadesse täiendavad eesti keele õpetaja ametikohad ning täienduskoolitus ja nüüdisaegsed õppematerjalid. Statistikaandmed (2018) näitavad, et vaid 10% venekeelsete või keelekümbluse lasteaedade õpetajate keeleoskus vastab nõuetele, 25% õpetajate keeleoskus ei ole nõuetele vastav. Aune Valgu (2018) sõnade kohaselt eelistab 77–79% vanematest varast eesti keeles õpet.

Praegu on Narvas töötamas erinevad lasteaia, kus on:

- keelekümblus või osaline keelekümblus;
- eesti keele õpe toimub keelekümblusprogrammi järgi ja muusika kaudu;
- eesti keele kui teise keele õpe;
- bilingvaalne lasteaed;
- pilootprojekt „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeele rühmas“ (Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt korraldatud pilootprojekt, 2018).

Narva lasteaedades rakendatakse juba ammu erinevaid meetodeid keele õppeks. Seitsmendaks eluaastaks on laps omandanud mõlema keele süsteemi emakeelekõneleja tasemel, seega kui laps õpib eesti keelt varases eas, siis ta peaks oleks valmis õppima edasi eestikeelses koolis, kus kõiki õppeaineid õpetatakse eesti keeles. Paraku ei ole kõik lapsed valmis jätkama õpet eesti õppekeele koolis. Kui vaadelda 2018. aasta andmeid, siis on näha, et Narvas läks esimesse klassi rohkem kui viissada last. Narva linn on valdavalt venekeelne ning õpilaste koguarv oli peaaegu 6000, sealhulgas umbes 250 õpilast Eesti Narva Gümnaasiumis. Vaatamata sellele, et Narva lasteaedades rakendatakse eesti keele õppe erinevaid meetodeid, seisneb probleem selles, et lapsed ei oska eesti keeles rääkida ning lastel pole piisavaid teadmisi, et õppida eesti keeles (või keelekümblusprogrammi järgi) koolis.

Uuringu eesmärgiks on välja selgitada viisid, kuidas õpetavad lasteaiaõpetajad eesti keelt lasteaia, mis motiveeriks lapsi rohkem eesti keeles rääkima ning toetama

toimetulekul eestikeelses keskkonnas. Toetudes nendele eesmärkidele esitan järgmised uurimisküsimused:

- millised on eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lasteaia õppekavas?;
- kui palju on õpetajaid, kelle eesti keele oskus vastab nõuetele (õpetajate eesti keele valdamine)?;
- milliseid õppematerjale ja meetodeid eesti keele õpetamisel õpetajad kasutavad?;
- kuidas rakendatakse praktiliselt lasteaia seatud eesti keele õpetamise eesmärke ja põhimõtteid?

Bakalaureusetöö on jagatud kaheks osaks. Esimene on teoreetiline osa (koosneb kolmest peatükist), mis annab ülevaate lapse teise keele omandamisest, erinevatest eesti keele programmidest (nagu keelekümblus, LAK). Samuti annab see ülevaate õpetaja rollist lapse teise keele omandamisel ning sellest, kuidas mõjutab õpikeskkond lapse teise keele omandamist. Teoreetilises osas antakse ka ülevaade eesti keele õpetamist soodustavatest teguritest ning lapsevanemate ja õpetajate vahelisest koostööst.

Teine osa on empiiriline, milles kirjeldatakse uurimuse eesmärke, uurimismeetodit ja uurimistulemuste analüüsimeetodit. Samuti analüüsitakse uuringu käigus saadud andmeid, mis on koostatud teoreetilise osa ja uuringu võrdluse põhjal ning tehakse järeldused ja ettepanekud.

Märksõnad: õpetamine, metoodika, lasteaed

1. TEOREETILINE LÄHENEMINE EESTI KEELE ÕPETAMISE EESMÄRKIDELE JA PÕHIMÕTETELE

1.1. Lapse keele arendamine ja omandamine

„Operatsioonide-eelne aste (Piaget’ teooria 1,5.–2. a kuni 7. eluaastani) algab hetkest, kui lapsed hakkavad rääkima. Seda astet iseloomustab uute kujutluste, mõistete ja terminite kiire omandamine“. (Krull 2018: 41) Sotsiaalsed kontaktid on väga oluline tegur, mis arendab laste keele kasutamist, lapsed peavad suhtlema vanemate ja teiste lastega (Krull 2018: 60).

Laps omandab keeleteadmisi, kui kasutab keelt igapäevaelus ning moodustab oma kõnes erinevaid küsimusi, mineviku vorme jne (Uusen 2006: 10). Keeleõppe kiirendamine toimub, kui lapse keelelist arengut märgatakse ning toetatakse innustusega – siis tekib lastel suurem motivatsioon suhelda (Baker 2005: 73–74).

Kui lapsed hakkavad keelt õppima, siis võib juhtuda nii, et lapsed ei ole valmis keelt kasutama. Lapsed tajuvad keelt, kuulates teisi inimesi. See tähendab, et lapsel on vaikiv periood. Laps ise otsustab teatud hetkel, et on valmis kasutama keelt. Selle jaoks aga on vajalik motivatsioon. (Rannut 2003: 45) Keelekeskkond peab kindlasti võimaldama lapsel tunda end turvaliselt, kui ta räägib või kuulab. Keelekeskkond peab ühtlasi tagama arusaamise, et lapse jaoks on vajalik esmalt tajuda, mida temalt oodatakse. Oluline on hoida selget keelepiiret: siis teab laps (või vähemalt aimab), mis keelt kellega kasutada. (Baker 2005: 104) Kui täiskasvanud planeerivad päevad nii, et lapsed saaks rohkem suhelda ning arendada oma keeleteadmisi, siis omandavad lapsed teist keelt peamiselt heal tasemel. On oluline, et päeva tegevused oleks hästi läbi mõeldud ja läbi viidud. (Baker 2005: 193–194)

1.2. Õpikeskkonna ja rutiini olulisus

Õpikeskkonnas on oluline vaimne, sotsiaalne ja füüsiline keskkond. Füüsiline keskkond aitab teha keele „nähtavaks“. Keelekümblusklassis võib näha erinevaid materjale, mis toetavad teise keele arengut (nt mängud, sildid, „rääkivad seinad“ jne). Õpetaja võib kasutada õppemeetodeid, kus lapsed tegutsevad paaris või rühmas, tehes koostööd. See annab lastele võimaluse omavahel suhelda ning õppida teineteist tundma. Kui lapsed

kasutavad keelt, siis toetavad nad sellega teise keele arengut ning õpivad suhtlema teineteisega teises keeles. (Kebbinau, Aja 2010: 9–10)

Väikelaste puhul on uuritud eesti keele õpetamise olulisust toetavas ja motiveerivas keskkonnas (vt nt Griva, Sivropoulou 2009). Õpetus peaks kindlasti pakkuma lastele võimalusi mängu kaudu keeleoskust arendada. Mängu olemus peaks olema paindlik, lõbus, huvitav ja meeldiv, mis soodustab suulist suhtlemist ning kaasab lapsi kasutama keelt erinevates olukordades. (Griva, Sivropoulou 2009)

Uurimisandmetele (2009–2011) tuginedes tuleb tõdeda, et nii õpetajate kui ka lastevanemate hinnangul on keele ja kõne valdkonna aines seotud üldoskuste, matemaatika, kunsti, muusika, loodusõpetuse ja keskkonna valdkonna ainesega. (Kukk 2012: 83)

Kõik õpilased saaksid täielikult osaleda keeleõppes, kui kaasata multimodaalset suhtlust. Multimodaalsed õpetamisvõtted võivad hõlmata selliseid tehnoloogilisi ressursse, nagu näiteks graafika, animatsiooni ja video kasutamine. Uuringud on näidanud, et võõrkeeletundides võivad küllalt edukalt osaleda eri võimekusega õpilased ja nautida positiivset keeleõppekogemust. (Regalla, Peker 2016)

Varem korraldatud uurimuse (2007–2011) tulemused kinnitavad muusika valdkonna olulisust koolivalmiduse kujunemisel. Lapsed, kes tegutsevad keelekümbelusprogrammi järgi, osalevad meeleldi muusikalistes tegevustes. (Kukk 2012: 222)

Sõnavara õppimise efektiivsus sõltub sellest, kuidas on lapsed tegevustesse kaasatud. „Kaasamise maksimeerimine“ on põhiprintsiip teise keele sõnavara õppimises, mis aitab õppijatel sõnu meelde jätta. Tuttavad teemad, loomad, kehad, värvid ja kujundid äratavad laste huvi, tähelepanu ja motivatsiooni keele õppimise vastu. Head illustratsioonid aitavad lastel sisu mõtestada. Sõnavara valimine peab olema laste jaoks eriti hoolikas, arvestades nende kognitiivseid võimeid. Igas raamatus peab olema sõnavara, mis on õpperühma jaoks arusaadava tähendusega, näiteks välja valitud sõnad on seotud laste igapäevaeluga. (Siu-sze Yeung jt 2020)

Õpetaja peab lähtuma õpilastest (nende teadmistest ja huvidest), planeerides tegevusi ja püstitades eesmärgid. Eesmärgid saavutatakse, kui õpilastel on motivatsioon ning lapsed tunnevad õpiedu. Õpetaja tunnetab, et tema meetodid on õigesti valitud, kui kavandatud eesmärgid saavutatakse. (Kebbinau, Aja 2010: 12) Lapsed vajavad samas ka rutiini, s.t lapsed teavad, mis neid päeva jooksul ees ootab. Rutiin tekib, kui õpetaja korraldab

tegevusi, mis korduvad päeva päevast. Rutiin annab lastele võimaluse tunda end kindlalt ja turvaliselt. Seega saavad lapsed kinnistada oma teadmisi ja oskusi, kui õpivad teist keelt rutiinsete tegevuste kaudu. Lapsed arendavad ja kinnistavad oma sõnavara toetavas keskkonnas. (Kebbinau, Aja 2010: 82)

1.3. Õpetaja oskused ja pädevused

Kõige tähtsam on õpetajate väljaõpe. Õpetajalt nõutakse eesti keele oskust emakeele tasemel, õpetamis- ja suhtlemisoskust ning veel palju pädevusi, et oma olulist rolli täita. Aga just keeleoskus on probleem. Õpetaja peab olema valmis arvestama õpilaste erinevat arengutaset ja ettevalmistust. (Rannut 2004: 18–23)

Õpetamine on tõhusam, kui õpetaja kontrollib seda, kas tegevus on laste jaoks arusaadav. See on oluline, sest kui lastel tekib motivatsioon, siis hakkavad nad keelt kasutama. Samuti aitab kõne mõistmine sõnu ja väljendeid paremini meelde jätta. (Baker 2005: 242–243) Õpetaja peab kasutama kõnes selliseid lauseid ja sõnu, mida laps suudab mõista, need peavad vastama laste vanusele. Õpetaja peab kasutama sõnu, hääldades neid õigesti. Õpilane peab kuulma teise keele sõnu, mis olid õigesti öeldud. (Kebbinau, Aja 2010: 10)

Varem läbi viidud uuring näitas (andmeid koguti 2010/2011. õppeaasta jooksul), et õpetaja peaks olema akadeemiliselt kvalifitseeritud, et vastata laste soovidele ja vajadustele. Õpetaja peab olema positiivne isiksus lastega suhtlemisel. Sel viisil suudab õpetaja arendada ja edendada laste võimete ja loovuse taset. On oluline, et õpetaja küsimused oleks lastele arusaadavad. Näiteks kui õpetaja ei suuda õppijatelt vastust saada, siis peab ta oma küsimusi korrigeerima. Õppimise mõtestamiseks ja selge eesmärgi saavutamiseks peaks ülesanne või tegevus tulenema õpetaja arusaamast õpilaste vajaduste kohta, nt õpetajad räägivad aeglasemalt, kasutavad lühemaid lauseid, parafraseerivad ja jagavad sõnumit mitmel viisil ning selgitavad sõnade tähendusi. Samuti kasutavad õpetajad žeste, pilte ja esemeid, et muuta sõnade tähendusi selgemaks. (Al-Darwish 2013)

Lapsed õpivad teist keelt igapäevase suhtlemise ja teiste ainete õppimise käigus (s.t olukordades, kus lastel on piisav motivatsioon spontaanselt sõnu ja väljendeid korrata) (Rannut 2003:47). Õpetaja, kes õpetab teises keeles, kavandab lõimitud õppe- ja kasvatustegevusi, kus õppimine on lapsekeskne. Seega kesksel kohal on laps ning

õpetaja lähtub tema huvidest. (Kebbinau, Aja 2010: 12) Õpetaja annab lapsele õigete keelendite mallid, s.t õpetaja keeleoskus peab vastama emakeelse kõneleja tasemele. Laps õpib sihtkeelt suhtlussituatsioonides, kus õpetaja näitab eeskujul, kasutades keelt vigadeta. (Kebbinau, Aja 2010: 14)

Võib eeldada, et õpetajad ei valda sihtkeelt nõutaval tasemel ning puudub ka valmisolek õpetada nõuetele vastaval tasemel (Rannut 2004: 31–32). See on oluline tegur, mis mõjutab õpetajate puudust.

1.4. Metakognitsiooni mõistmine

Nüüdisaegses maailmas pööratakse tähelepanu mõtestatud õppimisele (Uusen 2002: 7). Metakognitsioon tähendab, et laps teab, kuidas ta peaks õppima, ning laps mõistab, kuidas toimub õppimine. See tähendab, et laps saab oma õppimist juhtida: hinnata ja analüüsida oma õpitulemusi. Samuti teab laps, kust saab abi, kuni olukord laheneb, seega saab laps oma tegevusi vajadusel täiendada või parandada. (Uusen 2002: 9)

Laps arendab kõnet mängu kaudu, seega peab lasteaia rühmas olema erinevaid materjale, mis toetavad mängusituatsioone. Õpetajatel peab olema võimalus erinevate mängude loomiseks, et rühmakeskkond ei põhjustaks kõneprobleeme. (Niiberg jt 2007: 40) Lasteaia tegevused toimuvad mängu kaudu. Mäng toetab lapse arengut ning arendab lapse mõtlemise mitmekülgsust, sest laps arendab mängu kaudu oma oskusi ja teadmisi ning omandab keelt loomulikult ja sobival viisil. (Niiberg jt 2007:16).

Lasteaias rakendatakse erinevaid keelekümbelprogramme: täielik või osaline keelekümbel. Osalist keelekümbelust alustatakse juba kolmeaastaste laste rühmas, aga seda võib rakendada ka vanemate laste rühmades. Kui laps alustab keeleõpet keelekümbelprogrammi järgi lasteaias, siis saab seda õpet jätkata kooli 1. klassis. (Kebbinau, Aja 2010: 16)

Lasteasutuste uurimistulemustest (2007–2011) on tehtud järgmised kokkuvõtted: õppe- ja kasvatustegevused toimuvad mängu kaudu. Mäng on põhiline õppemeetod erinevates tegevustes. Mängu kaudu avab laps ennast teistele kiiremini ja meelsamini, seega tekib lastel õpimotivatsioon, õpivalmidus, õpivõime ja -huvi. (Kukk 2012: 221)

2. ÕPPEMATERJALIDE JA MEETODITE EESTI KEELE ÕPETAMISEL KASUTAMINE

2.1. Keelekümblusharidus

Eestis kasutatakse keelekümblusprogrammi elluviimiseks Kanada keeleõppe mudelit (aastast 1965), mida on kohandatud vastavalt Eesti oludele (Kukk 2012: 27). Keelekümblusharidus lähtub põhimõttest, et laps omandab sihtkeelt loomulikult viisil – alateadlikult. Arvestatakse, et laps omandab teist keelt paremini varajases eas, sest väikelaps on väga kohanemisvõimeline. (Baker 2005: 241–242) Õpetajal tuleb õppetegevusi korraldada nii, et laps oleks õppeprotsessis aktiivne osaleja. Selleks peab õpetaja välja selgitama lapse üldise ja keelelise arengu. Kui õpetaja tunneb laste keeletaset, siis saab kasutada visuaalset materjali, kordamist ja ümbersõnastamist, et kindlustada laste arusaamist tegevustest. (Kebbinau, Aja 2010: 23)

Keelekümblusmeetod on lapsekeskne õpetamisviis, kus õpetajad õpetavad keelt vastavalt laste arengutasemele ja vanusele. Õpe toetab lapse arengulisi iseärasusi: iga laps õpib keelt isemoodi ja erinevas tempos. (Kukk 2012: 29) Keelekümblusprogrammis omandavad lapsed keelt, kui nad suhtlevad õpetajaga või omavahel. See toimub alateadlikult eri tegevuste kaudu, kus lapsed teineteisega suhtlevad. (Kebbinau, Aja 2010: 30–31) Õpetajad, kes töötavad keelekümblusprogrammi järgi, rakendavad kõnet toetavaid meetodeid, näiteks erinevaid mitteverbaalseid viise (nt kehakeel – erinevad žestid, näoilmed jne), et laps saaks kasutada oma meeli õppetegevustes. Uute oskuste ja teadmiste omandamine peab olema lastele eakohane ja arusaadav, et nad saaks uut seostada eelnevaga. Tagasiside annab õpetajale võimaluse kontrollida laste teadmisi ning vältida arusaamatusi (lapse arusaamistaseme kontrollimine). (Baker 2005: 245–246) Keelenäited ja pildid seintel toetavad keeleõpet ja suurendavad mõistmist ning süstematiseerivad ainet ja keeleteadmisi. Näitlikud materjalid toetavad keelekeskkonda ning teevad keele nähtavaks, nt seintele riputatakse holofraase. (Kebbinau, Aja 2010: 54, 56–57)

Õpetaja kavandab õppetegevusi nii, et saaks vajadusel plaanitud tegevusi ümber korraldada, et kõik lapsed oleks kaasatud tegevustesse (nt paaris- või rühmatööd, individuaalne töö). Õpetaja peab hindama olukorda ning korraldama diferentseeritud õpet õpiraskuste tekkimisel. (Kebbinau, Aja 2010: 62)

„Traditsiooniline keeleõpe on altpoolt üles suunduv ning selles toetatakse omandatud keelelistele oskustele. Kontekstuaalses ülaltpoolt alla suunduvast keeleõpetuses astub tähendus ja kontekst esikohale. Kontekstuaalse keeleõppe korral areneb teine keel üsna sõltumatult lapse emakeele arengust“. (Rannut 2003:11–13)

Arvestatakse, et vene lasteaias teostatakse keeleõpet suure töö – kordamise (nt keeledrill) – kaudu. Tähelepanu pööratakse rohkem sõnavara ja grammatika arendamisele. Õpetajad valivad autoritaarse õpetamisstiili ja verbaalse õppe. (Rannut 2004) Lapsed räägivad eesti keeles ainult eesti keele õpetajaga, aga oma rühmas suhtlemine toimub vene keeles nii rühmakaaslastega kui ka õpetajaga. (Rannut 2004: 67–68) Vene lasteaias kasutatakse peamiselt frontaalset õpet. Õpetajad ei kasuta rühmatöid või kasutavad seda väga harva. Kui lastel tekivad keelest arusaamise probleemid, siis tõlgivad õpetajad vene keelde ning rakendavad kontekstuaalseid meetodeid väga vähe. (Rannut 2004: 67–73)

Lasteaias, kus õpetajad töötavad osalise keelekümblusprogrammi järgi, toimub keeleõpe kontekstuaalsete meetodite alusel. Keeleõppes on olulisemal kohal suhtlemine ja arusaamine. Lastel on võimalus suhelda eesti keeles nii eesti keele õpetajaga kui ka teiste tegevuste käigus. Ruumides on toetav keelekeskkond, kus on eri keelenäited ning laste tehtud tööd riputatakse seinale jne. Kui väike laps käib täieliku keelekümbelse rühmas, siis omandab ta keele erinevate meetodite kaudu, kus keel on vahend suhtlemiseks ja tegutsemiseks loomulikus keelekeskkonnas. (Rannut 2004: 67–68)

Järgmises alapeatükis kirjeldatakse lähemalt LAK-õppe põhimõtteid.

2.2. LAK-õpe

LAK-õpe on samal ajal aine- ja keeleõpe. Keele abil, mis ei ole õpilase emakeel, õpetatakse ja õpitakse erinevaid tegevusi ja oskusi lasteaias. Õpetajate ülesanne on edendada nende keeleteadmiste omandamist, mida lastel ei ole, kuid mida on tegevuste arusaamiseks ja omandamiseks vaja. Lapsi motiveerivad keelt õppima tegevuste jaoks vajalikud teadmised ja oskused, mida nad soovivad omandada, millest soovivad aru saada ja kasutada. Seega toetavad tegevuste eesmärgid keeleõppe eesmärkide saavutamist. (Mehisto jt 2010)

LAK-õppes rõhutatakse keele, aine ja õpioskuste omandamist. LAK-õppes arendatakse samal tasemel õpioskuste eesmärged: aine-, keele- ja õpioskust. Tähtsal kohal on ettevalmistus: tegevuste planeerimine, koostöö õpetajate ja lapsevanematega, läbimõeldud hindamine ja tagasisidestus, toetav õpikeskkond. (Kebbinau, Aja 2010: 6–7) LAK-õppes on oluline teatud tegevuste kordumine, et lapsed suudaksid päriselt mõista, mis hakkab järgmisena toimuma. Väikestel lastel aitab kindel tegevuskava keskenduda tegevusele. Õpetaja peab kontrollima ka õppetempot, et see oleks paindlik – lapsed saavad siis tegevustega paremini hakkama, kuid samal ajal tuleb arvestada, et tegevused peavad lastelt nõudma ka teatavat pingutust. Lapsed peaksid tundma, et nende pingutusi hinnatakse ning arvamustega arvestatakse. Õpetaja näitab oma tähelepanu näiteks isikliku tervituse, silmside, naeratusega jne. (Mehisto jt 2010)

Aktiivõpe aitab omandada keelt ja ainet, sest tegevused toimuvad vabas õpikeskkonnas ning lastele tagatakse mitmekesised tegevused, mis omakorda aitab saavutada üldpädevusi ja õpitulemusi. (Kukk 2012: 26) Laps peab saama tegevustes aktiivselt kaasa lüüa, sest aktiivne osalemine aitab omandada ja arendada keeleoskust. Kui tegevus pakub lapsele huvi, siis kasutab laps meelsasti keelt erinevates tegevustes. (Baker 2005: 119–120) Uurimused on näidanud, et kolmeline õpilane saab LAK-õppe programmiga kenasti hakkama. Laps õpib rääkima võõrkeeles ning omandab palju sotsiaalkultuurilisi oskusi. LAK-õppes osalevad lapsed õpivad keelt ning saavad oma keeleteadmisi kohe tegevustes rakendada. LAK-õpe on olemuselt interaktiivne, situatiivne ja huvitav, kuid samal ajal nõuab lapselt ka pingutust. (Mehisto jt 2010)

2.3. Eesti keele õpetamist soodustavad tegurid

2.3.1. Afektiivne filter

Afektiivne filter on oluline tegur teise keele omandamisel. Filtrist sõltuvad teise keele omandamise kiirus ja keeleõppetulemused. Filter koosneb afektiivsetest mõjuritest: keeleõppemotivatsioon ja suhtumine keelde, enesekindlus ja enesega rahulolu ning hirmud. (Rannut 2003: 21) Õpetaja peab tagama lastele rahuliku ja toetava keskkonna, et laps saaks tunda end enesekindlalt. Kui laps tunneb end kindlalt, siis tahab ta suhelda teises keeles ning väljendada oma mõtteid julgelt teises keeles. Seega toimub keeleõpe sel viisil kiiremini ja on produktiivsem. (Rannut 2003: 23)

2.3.2. Mängu roll

Koolieelses eas toimuvad lapse kõik tegevused mängu kaudu. Oluline on kontrollida, et mängud ja mänguasjad vastavad vanusele, pakuvad huvi, on jõukohased ja vastavad laste arengutasemele. Lapsel on võimalik avastada oma võimeid, mängides erinevaid mänge ning õpetaja saab hinnata laste arengataset erinevate mängude kaudu. (Niiberg jt 2007: 62–63) Samuti saab õpetaja teha märkmeid tegevuste käigus, mis annab võimaluse kohandada õppemänge vastavalt keeleõppele ning luua rohkem võimalusi laste kõne arenguks. (Niiberg jt 2007: 82–84) Kui õpetaja oskab siduda keeleõpet mänguga, siis laps saab füüsiliselt reageerida ning lõdvestuda, sest mäng aitab tunda end turvaliselt ja stressivabalt. (Rannut 2003: 29)

2.3.3. Divergentsed küsimused

Divergentsete küsimuste (konvergentsete küsimused on seotud küsimustega *kus?*, *mis?*) eesmärk on suunata lapsi arutlema, mõtlema, väljendama oma mõtteid, mis võimaldab kokkuvõttes lapse keeleoskusel areneda. Tuleb silmas pidada, et divergentsed küsimused mõjutavad laste kognitiivset arengut. (Rannut 2003: 64)

2.3.4. Kuulamine

Kuulamine on keeleline osaoskus, mis moodustab teise keele omandamise aluse. Õpetaja peab kasutama palju visuaalseid materjale, et laps saaks paremini kuulatavat materjali ette kujutada. On oluline, et laps on kuulnud materjali suhtes tundlik ning talle jääb õpitav paremini meelde, kui tegevuses on selgitavad visuaalsed õppematerjalid. (Uusen 2002: 28)

On väga tähtis jälgida, et lapsele oleks materjal ja toimuvad tegevused arusaadavad. Laps saab end väljendada, kui teab, mida temalt nõutakse ning just see muudab võimalikuks tema tegevustes aktiivselt osalemise. Kui aga laps ei saa aru, mis toimub, siis ta kardab suhelda ja end teises keeles väljendada. (Niiberg jt 2007:39)

2.3.5. Verbaalne l ogivalmidus

See on oskus leida õige sõna õigel ajal. Verbaalne l ogivalmidus on alati sõnadem ng ja seotud aktiivse sõnavara suurusega. Aktiivset sõnavara aitavad suurendada pidev suhtlus, uudishimu, uute teadmiste ja m istete p hjalik omandamine jne. (Niiberg jt 2007: 52–53)

3. ÕPETAJA JA LAPSEVANEM ON KOOSTÖÖPARTNERID

Lapsevanem toetab ning tagab soodsad tingimused, et laps saaks arendada teise keele oskusi ka kodus. Lapsevanem teab, mis pakub lapsele rohkem huvi, mida saaks kasutada teise keele omandamiseks ning ühtlasi tuleb kindlasti toetada ka lapse emakeele oskuse arengut. Õpetaja ja lapsevanem on meeskond, kus õpetaja annab tuge ning praktilisi nõuandeid ja soovitusi. (Kebbinau, Aja 2010: 42–43)

Väga oluline on saada korrapäraselt tagasisidet lapse õppimise, arengu ja õpitulemuste kohta. Täiskasvanu (õpetaja või lapsevanem) on eeskujuks lapsele, seega on oluline aspekt ka suhted lapse ja täiskasvanu vahel. Õpetajad peavad rohkem kaasama lapsevanemaid lapse õppesse, et nad saaks rohkem teada oma lapse arengu kohta. Õpetaja valmisolek suhelda lapsevanemaga annab võimaluse lapsevanemal aru saada, mida oleks vaja täiendada või parandada õppe- ja kasvatustegevuses. (Kukk 2012: 31) Mida rohkem lapsevanemad oma lastega suhtlevad ja koos aega veedavad, seda kiiremini kulgeb laste sõnavara ja keelekasutuse areng. Keelelist arengut toetavad eriti küsimine ja küsimustele vastuste otsimine. (Krull 2018: 60)

4. UURING: EESTI KEELE ÕPETAMISE METOODIKA EELKOOLEAS ÜHE NARVA LASTEAIA NÄITEL

4.1. Uurimuse eesmärgid

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgid, nagu eespool mainitud, on välja toodud siinse töö „Sissejuhatuses“. Lähtuvalt nendest püstitatud eesmärkidest esitatakse järgmised uurimisküsimused:

- millised on eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lasteaia õppekavas?;
- kui palju on õpetajaid, kelle eesti keele oskus vastab nõuetele (õpetajate eesti keele valdamine)?;
- milliseid õppematerjale ja meetodeid eesti keele õpetamisel õpetajad kasutavad?;
- kuidas rakendatakse praktiliselt lasteaias eesti keele õpetamise eesmärgi ja põhimõtteid?

4.2. Uurimismeetod

Käesolevas bakalaureusetöös on rakendatud kvalitatiivset uurimisviisi: fenomenograafilist uurimismeetodit ja intervjuud (avatud küsimustega küsimustiku abil).

„Intervjuu suur eelis teiste andmekogumismeetodite ees on paindlikkus, võimalus andmekogumit vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida. Intervjuus on võimalik vastajat, tema näoilmet ja žeste näha. Võib paluda saadud vastuseid täpsustada ning seisukohti põhjendada. Vajaduse korral saab kasutada lisaküsimusi“. (Hirsjärvi jt 2010: 192).

„Fenomenograafia on uurimissuund, mille eesmärk on inimeste kogemuste kirjeldamine, analüüsimine ja mõtestamine. Seega küsimusele vastates väidetakse midagi selle kohta, kuidas inimesed reaalsust mõistavad“. (Laherand 2008:143)

Käesolevas töös on kogutud uurimismaterjali suuliste intervjuude abil, intervjuerides ühes Narva lasteaias õppejuhti ning seal töötavaid õpetajaid. Eesmärk oli välja selgitada meetodid ja vahendid, mida kasutavad õpetajad laste eesti keele oskuse arendamiseks. Töö autor töötas esmalt välja intervjuu küsimused ning õppealajuhataja ja õpetajad said uurimisküsimustega tutvuda. Nagu eespool mainitud, oli intervjuu küsimuste näol tegemist avatud küsimustega ning need nõudsid võimalikult põhjalikke

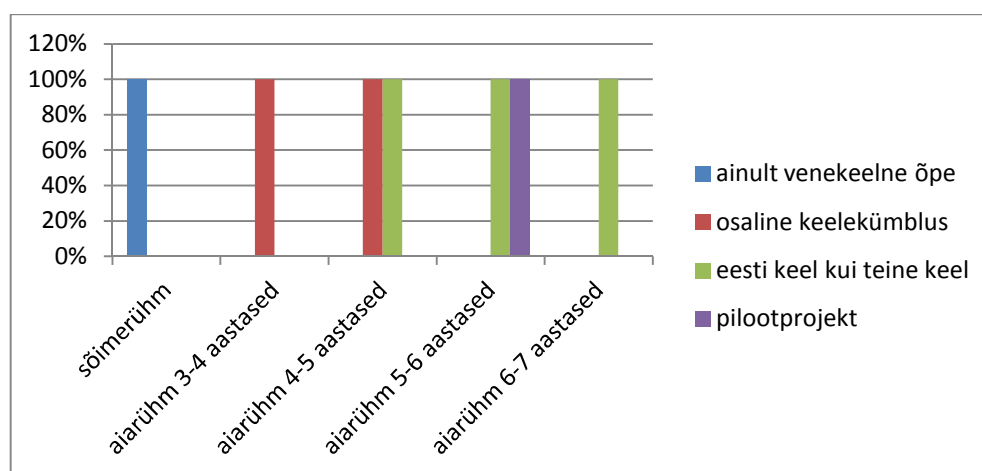
vastuseid (vt ka lisa 1 ja 2). Uurimistöö korraldaja kinnitas informantidele, et õppealajuhataja ja õpetajate antud teabega käiakse ümber konfidentsiaalselt ning intervjuu andmed ei ole avalikustatud. Samuti leppisin kokku, kui palju aega vajatakse intervjuu läbiviimiseks (sobiv aeg). Lisaks küsisin luba intervjuu salvestamiseks ja märkmete tegemiseks. Seega salvestasin intervjuu diktofonile ning tegin ka märkmeid sel ajal, kui õppealajuhataja ning õpetajad vastasid küsimustele. Tegin intervjuu analüüsi pärast salvestatud intervjuu sõnasõnalist üleskirjutamist. Seejärel tegin teksti kohta märkmeid, kus väljendasin oma esimesi muljeid, mõtteid ja arusaamu analüüsist. Võrdlesin saadud tulemusi ning analüüsisin saadud vastuste sarnasusi ja erinevusi (sisuanalüüs).

4.3. Valimi moodustamine ja kirjeldamine

Valimi moodustavad Narva lasteaia eesti keele õpetajad ja ka need õpetajad, kes on kaasatud eesti keele õpetamisse (vt joonis 1).

1. Õpetaja aiarühmas, 3–4-aastased lapsed: osaline keelekümblus;
2. Õpetaja aiarühmas, 4–5-aastase lapsed: osaline keelekümblus;
3. Õpetaja aiarühmas, 5–6-aastased lapsed: pilootprojekt;
4. Eesti keele kui teise keele õpetaja;
5. Õppealajuhataja

Joonis 1. Eesti keele õpetamise metoodika lasteaiaas aastail 2020–2021

Andmed: Narva lasteaed. Autori koostatud.

Sõimerühmas: ainult venekeelne õpe;

Aiarühmas 3–4-aastased: ainult osaline keelekümblus (lastel ei ole valikut);

Aiarühmas 4–5-aastased: 1 rühm – osaline keelekümblus, 1 rühm – eesti keel kui teine keel;

Aiarühmas 5–6-aastased: 1 rühm – pilootprojekt, 1 rühm – eesti keel kui teine keel;

Aiarühm 6–7-aastased: 1 rühm – eesti keel kui teine keel (lastel ei ole valikut).

4.4. Uurimistulemuste analüüsimeetod

Uurimistöö empiirilise osa raames viidi läbi intervjuud nelja eesti keele õpetajaga (kes töötavad lasteaias erinevate eesti keele õpetamise programmide järgi) ja õppealajuhatajaga.

„Saadud tulemuste analüüsimeetodina kasutasin kvalitatiivset struktureeritud analüüsi. Analüüs on alati seotud sisuga, mis „täidetakse tähendusega“. Selle all tuleb mõista tõlgendamist. Analüüsi fookus peab olema sellel, kuidas isikud kõnealust ilmingut mõistavad, aga mitte sellel, miks nad nii arvavad“. (Laherand 2008: 148–149)

„Nii uuringu suunamises, teostamises kui ka andmeanalüüsis peab oma teoreetilisi eeldusi endale teadvustama. See tähendab nii endale oma käsitustest aruandmist kui ka avatust uuritavatele käsitustele“. (Laherand 2008: 149)

Uuringu tulemused põhinevad õpetajate ja õppealajuhataja vastuste andmete analüüsil ning tehtud intervjuudel. Õpetajad ja õppealajuhataja andsid sisuliselt oma vastused uurimisküsimustele. Intervjuud annavad ülevaate eesti keele õpetamise metoodikast lasteaias. Õpetajad räägivad detailsemalt meetodite kohta, mida nad kasutavad eesti keele efektiivseks omandamiseks oma rühmades. Kõik õpetajad nummerdati, et tagada nende anonüümsus. Õpetaja 1 on edaspidi (Õ1) jne. Iga tsitaadi lõppu on lisatud märgid. Uurimistöö tulemused on esitatud intervjuus saadud tulemuste kaudu tsitaatide vormis ning ka vastused on välja toodud tabeli vormis (vt tabelit 1).

5. UURINGU TULEMUSED

5.1. Intervjuu analüüs

Võin öelda, et eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lasteaia õppekavas lähtuvad riiklikust õppekavast. Intervjuu käigus õppealajuhatajaga sain välja selgitada, et kõik eesmärgid ja põhimõtted on samasugused, mis on ära toodud ka riiklikus õppekavas. Õppealajuhataja (Õ) rõhutas, et kõige tähtsam on laste huvi eesti keele õppimise vastu:

..//Kui lapsele meeldib... kui lapsel tekib huvi... see on väga oluline//..(Õ).

Õppealajuhataja rõhutas, et õpetajate eesti keele oskuse tase vastab nõuetele. Lasteaias on kaks rühma, mis töötavad osalise keelekümblusprogrammi järgi, üks rühm aga töötab pilootprojektina. Lasteaias on õpetaja, kes töötab tavalises rühmas, ta on eesti keele kui teise keele õpetaja. Sel aastal on tööle võetud kaks õpetajat, kes on keelekandjad. Intervjuu käigus selgitasin välja, et lasteaias pole personali värbamisega probleeme. Ma täpsustasin seda küsimust ja sain teavet selle kohta, et kuigi sageli kirjutatakse ja kõneldakse sellel teemal, et Narvas on keeruline leida õpetajat, kes vastab nõuetele, siis alati see olukord säärane siiski pole:

..//Me korraldasime konkursi ning meil oli piisavalt väärilisi kandidaate, aga me valisime tüdrukud, kes on keelekandjad//.. (Õ).

Intervjuu alusel ma sain eeldada, et lasteaia maine on väga heal tasemel, seega inimesed tahavad töötada selles kollektiivis ning palju sõltub ühtlasi juhendajast. Ma nägin, et õppealajuhataja on huvitatud oma tööst ning soovib tunnetada sarnast huvi ka õpetajatel:

..//Tüdrukud püüavad... Ma näen, kuidas nende silmad säravad... Me ei saa, ei tohi teistmoodi oma tööd teha, sest me töötame lastega... See eeldab, et õpetaja armastab oma ala//.. (Õ).

Intervjuu käigus selgitasin välja, et rühmade avamisel võetakse arvesse vanemate soove ning rühma komplekteerimisel analüüsitakse lasteaia võimalusi, sealhulgas lähtudes personalist ja laste arvust:

..//Lastevanematele pakutakse oma soovide väljendamist ankeedi kaudu...Sel aastal avaldasid kõik koolieelikute vanemad ankeedi täitmisel soovi jääda vene õppekeele rühma... koos oma õpetajatega//..(Õ).

..//Õpetajad on väga tublid ning valmistavad lapsed kooliks ette väga heal tasemel//..(Õ).

Lasteaias on avatud ainult üks rühm 3–4-aastastele lastele ning õppimine toimub osalise keelekümbeluse programmi järgi. Õppealajuhataja täpsustas, et sel aastal avaldasid lapsevanemad soovi panna oma selles vanuses lapsed õppima osalise keelekümbeluse programmi järgi. Laste arv võimaldas moodustada ainult ühe rühma, seega oli avatud ainult üks osalise keelekümbelusega rühm:

..//Rühmade arv lasteaias sõltub laste arvust ja vastavast vanusest... Üldiselt pole tavaliselt probleeme rühmade moodustamisel... Põhiprintsiip on vanemate soov.. anketeerimine... vestlused//..(Õ).

On väga hea, et lapsed õpivad algusest kuni lõpuni ühe metoodika järgi või seejärel täiustatakse õppeviisi näiteks sel viisil: alguses on osaline keelekümbeluse (3–4- ja 4–5-aastased lapsed) ning pärast seda õpivad lapsed pilootprojekti järgi (5–6- ning 6–7-aastased lapsed):

..//Me ei hülga lapsi (naer).., kui lapsed käivad keelekümbeluserühmas, siis jätkavad nad õppimist sama programmiga. Lapsed, kes käivad pilootprojekti rühmas (5–6-aastased), jätkavad järgmisel aastal//..(Õ).

On väga positiivne, et eesti keele õpetamine ja õppimine areneb pidevalt. Õpetajad rakendavad erinevaid metoodikaid ja õppeviise:

..//Meie tüdrukud on tublid, kasutavad erinevaid programme, nagu LAK-õppe metoodika, õuesõpe... Lasteaias on käesolev nädal LAK-õppe nädal... Õpetaja korraldab tegevusi muusika- või liikumisõpetajaga. Kasutatakse dramatiseeringut... Lapsed laulavad, loevad luuletusi, see on väga põnev nii lastele kui ka õpetajatele (naer)... Õpetajad kasutavad digivahendeid... Meil on SMART-tahvlid rühmades... ja palju muud//..(Õ).

Intervju käigus selgitasin välja, et lasteaed teeb koostööd Narva Pähklikmäe Gümnaasiumi ja Narva Keeltelütseumiga ning korraldatakse erinevaid üritusi: tunnid koolis, teatrilavastused eesti keeles nii koolis kui ka lasteaias, huvitavad ettevõtmised

jne. See on põnev ja kasulik koostöö kõigile. Kooli õpetajad ja õpilased tulevad lasteaeda ning tegelevad lastega (või vastupidi – lapsed tulevad kooli):

..//Tegevused on väga huvitavad, kui kooli õpilased tegutsevad lastega... Lapsed lastega (naer)... Kooli õpilased närveerivad, muretsevad... Lastele ka meeldivad tunnid... ebatavaline... huvitav... uued emotsioonid//..(Õ).

Olen veendunud, et on väga hea, kui lasteaed jälgib laste arengut, ka seda, mis toimub laste elus pärast lasteaeda. Õppealajuhataja teab, et Narva Vanalinna Riigikoolis ja Narva Keeltelütseumis õpib palju lapsi. Lapsed õpivad klassides keelekümblusprogrammi järgi. Õppealajuhataja rõhutas, et laste arengut jälgitakse algklasside lõpuni. Kooli õppealajuhatajad ja õpetajad kiidavad lapsi. Koolide tagasiside aitab mõista, et lasteaed teeb oma tööd edukalt. Samuti aitab tagasiside jõudsalt edasi areneda ning teha koostööd:

..//Meie jaoks on väga meeldiv, et meie lapsed suudavad koolis õppimisega edukalt toime tulla... Me ei tee statistikat... Hoiame sidet vanemate ja koolidega.. Oleme oma lõpetajate üle õnnelikud//..(Õ).

See võib olla seotud asjaoluga, et lasteaias kasutatakse ainult toetavat hindamist:

..//Laste teadmisi ja oskusi hinnatakse mitmesuguste tegevuste, töölehtede, küsimustike kaudu... AGA KASUTAME AINULT TOETAVAT HINDAMIST//..(Õ).

Toetav hindamine aitab motiveerida õpilast õppima ning toetab õpilase positiivse enesehinnangu kujunemist. See annab lapsele kindlustunde ning laps suudab lasteaias erinevate tegevustega edukalt toime tulla.

Uuringu tulemused näitavad, et lasteaias töötavad eesti keele õpetajad, kes on lasteaeda hiljuti tööle tulnud (ainult üks õpetaja on selles valdkonnas töötanud 17 aastat). Allpool olevas tabelis on ära märgitud õpetaja vastused (vt tabelit 1).

Uuringu tulemused (õpetajate vastuste alusel)

* õpetaja avaldab oma arvamust (küsimus: mis on Teie arvates...?).

** õpetaja hindab (küsimus: kuidas Te hindate...?).

Tabel 1. Narva lasteaia õpetajate vastused 2021. a

Rühmad	Osaline keelekümbus (3-4-aastased) Eesti emakeelega õpetaja	Osaline keelekümbus (4-5-aastased) Vene emakeelega õpetaja	Pilootprojekt „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“ Eesti emakeelega õpetaja	Eesti keel kui teine keel (2-3 korda nädalas; 3 rühma: 4-7-aastased) Vene emakeelega õpetaja
Töökogemus selles valdkonnas	9 kuud	17 aastat	8 kuud	15 kuud
Koolitused (viimase 5 aasta jooksul)	„Mitmes kohas, mitmes keeles“, „Ajaleht võõrkeeletunnis“, „Eesti keele õpetamine mängude abil“, „Põnevad õppevahendid õuesõppes“, täiendõppekursus „Õuesõpe lasteaias“, keelekümbuse ABC koolitus lasteaiasõpetajatele.	Õpetaja professionaalse arengu/ haridusvaldkonna/rühma või individuaalne/töönõustamine (Innove poolt 2019. aastal).	4 EAP mahus pilootprojekti raames „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“. Üliõpilane (magistriõppekaval õppija „Keeleõpetaja mitmekeelses koolis“).	Oli abiõpetaja rühmas, mis töötas keelekümbusprogrammi järgi.
Eesti keele õpetamise	Illustreeriv materjal (pildid, joonised jms), kirjandus (raamatud õpetajatele, raamatud	Didaktilised mängud, liikumismängud, kõnemängud, aabitsad,	Komplekt „Lauldes on õppimine tore“; komplekt vene emakeelega koolieelikutele	Pildid, õpik/vihik, mis sisaldab pilte ja ülesandeid. Igal lapsel on oma pilt. Iseseisvalt valmistatud

materjalid	lugemiseks), õppemängud, laulud, katsed, uuringud (luup, binokkel jms), õues kasutatav materjal (oksad, lehed, liiv jms), õppevideod.	töövihikud vastavalt laste vanusele.	„Minu eesti keel“; komplekt „Õpi ja mängi“ 2–3a, 3–4a, 4–5a, 5–6a; „Kukeaubitsa“ sarja töövihik, kirjavihik, numbrivihik, liiklusvihik; tähestiku kaardid; komplekt „Valmistume kooliks“ 1. ja 2. osa + vihik vasakukäelistele. Komplekt „Inimeseõpetus“ toimetuleku õppekava õppijatele.	materjalid, mida saaks rakendada erinevates tegevustes (pildid, kaardid, PowerPointi slaidid, video).
Materjalide valimise põhimõtted	Eale kohane, erinev keelekeskkond (ühisüritused, teatriskäigud), mis oleks mänguline, vaheldurikas; paindlikud lahendused erinevate tegevuste kaudu (liikumine, laulmine,	Laste individuaalsed omadused, laste arengutase, võimed ja huvid.	Oluline on vanus ja praeguseks hetkeks juba omandatud teadmiste ja oskuste tase.	Oluline on huvi (mille vastu laps ise huvi tunneb). Laps on aktiivne osaleja. Materjalid, mida lapsed oma meeltega tajuvad (tegevused/materjalid annavad võimaluse leida vahendeid nägemis-, kuulmis-, maitse-,

	igapäevatoimingud).			haistmis- ja kompimismeele arendamiseks).
Õppematerjalid (tegevused) püstitatud eesmärkide saavutamiseks*	Erinevate tegevuste lõimimine, nt katsed, uurimised, kus kasutatakse luupi, võimalusel isegi mikroskoopi. Vaatlusega kaasneb alati vestlus või arutelu. Kirjandus nii piltide kui ka tekstina. Praktiline tegevus (laua katmine, hammaste harjamine jm) ning erinevad mängud (rollimäng, liikumismäng, kodumäng).	Integreeritud tegevused, arutelu ja vaatlemine, käelised tegevused, näpumängud, ühisüritused.	Eri laadi kaardid (isegi ilma nimetusteta eesti keeles, ainult piltidega: loomad, puu- ja juurviljad, toit, mööbel, riided jne). Varem nimetatud õppekomplektid (eesti keele õpetamise materjalid): need aitavad eesti keelt frontaalselt õpetada, arutada ja täita töölehti, samal ajal joonistada üle, värvida, lõigata välja ja kleepida. Voolimine aitab nähtusi eesti keeles seletada ning paralleelselt demonstreerida.	Kui lapsed ise on veendunud õppimise vajalikkuses. Materjalid vastavad laste huvidele. Kui materjal sisaldab palju visuaalseid kirjeldusi ning tagab lapse kõikide meelte kaasamise, siis suudavad lapsed kuulatavat paremini meelde jätta.
Meetodid eesti keele oskuste	Mõistete selgitamine ja kordamine, näitevahendid ja õuekeskkond,	Vaatlus, vestlus, suhtlemine, jutustamine pildimaterjali ja raamatuillustratsioonide	Alamrühmades töötamine, hommikuring, liisusalmide lugemine, laulmine kooris,	Laulude ja piltide kasutamine. Lemmiktehnika on pantomiim ja jäljendamine. Uute sõnade

arendamiseks	igapäevased toimingud, mida saadetakse suulise kõnega, lisaks kõnearendusmängud (käpiknukuteatrid, situatsioonimängud).	põhjal: jutu jätkamine, dramatiseering, audio- ja videotehnika kasutamine: mäng, loovmäng, rollimäng, lauamäng.	komplekse töölehe täitmine (nt komplekt „Valmistume kooliks“, kus õpetatakse ühte tähte, selle äratundmist, kirjutamist ning samal ajal värvimist, väljalõikamist, kleepimist); erisugused mängud kaartidega, sh numbrikaartidega, rollimängud, õuesõpe (ilma kirjeldamine), eesti keeles sildid esemetele ja rääkivad seinad; kõik osaoskused: kuulamine, kordamine kooris, laulmine kooris, kirjutamine ja tähtede äratundmine), rääkimine (dialog, hommikuring).	valdamiseks rakendatakse „näita“-tehnikat (näita, kuidas jänes hüppab, joob kruusist). Erinevad mängud, kus mängu juhib laps. Kaardimängud, mängud, mis äratavad laste tähelepanu (tähelepanu hoidmiseks). Tähestiku meeldejätmiseks kasutatakse mittestandardset viisi, nt uute sõnadega tutvumine: laulame „sõna laulu“ – näiteks sõna „tool“: “see on TOOL, T-T-Tool, T-T-tool, see on TOOL“. (Lapsed õpivad loomulikult viisil sõnu lugema.) Piltide, laulude ja riimide kasutamine. Mäng „Söödav / mittedöödav“ (sõnade õppimiseks ja kinnistamiseks).
Eesti keele	Arvestada tuleb laste	Üks õpetaja, üks keel.	Kõige tähtsam on regulaarsus,	Keeleõpe on etapiviisiline.

eduka omandamise põhimõtted*	eripära (võimeid, keele- ja kultuuritausta, vanust), kaasata last tegevusse ja selle kavandamisesse, julgustada tegema valikuid ning tehtut analüüsima, luua laste arengut toetav kasvukeskkond.		elulähedane õpe, lihtsamast keerulisema poole liikumine õpetamisel, kõikide osaoskuste kompleksne arendamine, kõikide tajuelundite kasutamine (kuulmine, rääkimine, puudutamine).	Keeleõpe hõlmab huvitavaid ja igapäevaseid tegevusi (tegevus on lapsele tuttav tema emakeeles). Keeleõpe on mänguline.
Rühma keeleõppekekkond. **	Optimaalne, mis on ea- ja jõukohane ning mis toetab lapse üldist aengut.	Edukalt.	Piisav hulk õppematerjale, rühmas on rääkivad seinad (sildid eesti keeles), mida kasutatakse tegevustes näitliku materjalina.	Nõrk. Rühmades (kus lapsed veedavad iga päev aega) pole erinevate nimetustega eestikeelseid silte.
Laste õpimotivatsioon. **	Laste õpimotivatsioon on heal tasemel. Nad on tähelepanelikud, aktiivsed ning positiivselt meelestatud.	Keskmine ja loomulik uudishimu (käitumine – distsipliin segab keskendumist).	Ainult üksikud teadvustavad õpimotivatsiooni, enamikul lastel on loomulik uudishimulikkus ja soov mängida (toetungi sellele	Õpimotivatsioon sõltub sageli õpetaja valitud ülesannetest. Lapsed tahavad küsimustele vastata ning soovivad olla eestvedajad mängudes ja aidata

			põhimõttele).	õpetajat.
Eesti keele kasutamise toetamine.	<p>Laste ergutamise, osalemaks praktilistes tegevustes, suhtlemises, dialoogis. Näitlike vahendite kasutamine (nt miimika, intonatsioon, muusika ja rütm).</p> <p>Mitmekesised pildirikkad ja lihtsama keelega raamatud ettelugemiseks ning ühiseks lugemiseks.</p> <p>Kiitus ja tunnustus, laste kõne korrigeerimine on delikaatne ning rõhutatakse korrektset kõnet. Tegevused on emotsionaalsed ja haaravad erinevaid meeli.</p>	<p>Sõnavaramängude abil.</p> <p>Erinevate mängude kaudu.</p>	<p>Suhtlemine lastega eesti keeles, küsimuste esitamine, žestikuleerimine, rääkivate seinte vormistamine.</p>	<p>Kiidan lapsi, kui nad kasutavad oma kõnes eestikeelseid sõnu.</p>

Rühmatööde ja paaride kasutamine.	Paaris- ja rühmatöid kasutatakse 2 korda nädalas.	Ei kasutata.	Rühmatöid tehakse 3–4 korda nädalas, paaristöid harva – 1 kord kahe-kolme nädala jooksul.	Ei kasutata.
Üritused eesti keeles	Koroonaviirus ei võimalda korraldada.	Üks kord kvartalis (teemaplaani alusel).	Praegusel ajal on toimunud ainult 1 üritus – „Eesti iseseisvuspäev“.	Erinevad pidupäevad: mardipäev, kadripäev, jõulutegevused „käivad päkapikud“, Eesti iseseisvuspäev.
Eesti keele arengu takistused. *	On liiga suur lasterühm (lapsed, kes on aktiivsemad, ütlevad õiged vastused ette ära ja need, kes seletamist rohkem vajavad, jäävad tagaplaanile). Lastevanemate negatiivsed hoiakud ja halb koostöö on kindlasti segavaks faktoriks. Lastel on madal motivatsioonitase.	Ei ole takistusi.	Lasteaiast väljaspool eesti keele praktiseerimise võimaluse puudus. Narvas eesti keelt peaaegu ei kuulegi, ei ole võimalust õpitut kasutada. Lapsevanemate suhtumine eesti keele õppimisse ja kasutamisse. Lapsevanemad võiksid oma lastele näidata, kuidas nad ise oskavad ja kasutavad eesti keelt (nt võiksid jutustada ka, kui vajalik on eesti keel).	Esimene on õpetaja tegevus (õpetaja võib valida sobimatud õppemeetodid). Suur takistus on ajapuudus (uue teema uurimiseks, kordamiseks, kinnistamiseks).

Hindamism eetod	OKK tabeli järgi (laste eesti keele oskuse areng on esimese aasta kohta üpris hea).	Anketeerimine ja diagnostika. Küsimustikule vastamine laste vanuse järgi (keeleoskuse areng on keskmine).	Vaatlemine (keeleoskuse areng on hea dünaamikaga, praegu on „koodivahetuse“ faas, lapsed hakkasid kasutama ühes lauses vaheldumisi eesti- ja venekeelseid sõnu ning sõnaosi).	Keeleoskuse areng on keskmine. Hindamisel lähtutakse riiklikust õppekavast (valdkond „Eesti keel kui teine keel“: õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps).
Koostöö lastevanema tega	Arenguveestluste läbiviimine (ka erinevad küsimustikud).	Suhtlemine lapsevanemaga (lapsed vaatavad kodus erinevaid animafilme eesti keeles).	Suhtlemine, kontakti loomine (laste täidetud töölehtede kommenteerimine ja tagasiside): laste keeleoskuse arengu tagasisidestamine, eriti kui lapsevanemad ise esitavad küsimusi; tihtipeale nad aga ei küsi ühtegi küsimust.	Erinevad materjalid eesti keele kasutuseks paigutatakse iga rühma riietusruumi (laulud, luuletused jne). Lapsevanemad ei anna tagasisidet ega esita küsimusi.

Andmed: Narva lasteaed. Autori koostatud.

Tabelist nähtub, et õpetajad, kelle emakeel on eesti keel, on läbinud erinevaid koolitusi ja kursuseid. Seega võib eeldada, et õpetajate oskused vastavad kehtestatud nõuetele. Kõik õpetajad valivad õppematerjale, lähtudes eelkõige lapse vanusest ja huvidest ning omandatud teadmiste ja oskuste tasemest. Tabel näitab, et õpetajad kasutavad oma töös erisuguseid materjale. On oluline, et materjal oleks näitlik: pildid, kaardid, raamatud jne. Materjal peab ühtlasi olema paindlik, et saaks seda kasutada erinevates olukordades: mängimine, uurimine, katsetamine, jutustamine jne. Olulised on ka materjalid, mida saaks lapsed oma meeltega tajuda (nägemis-, kuulmis-, maitse-, haistmis- ja kompimismeele arendamiseks). Intervjuu käigus selgitasin välja, et rühmades, kus on osaline keelekümblus või käsil pilootprojekt, on hea keeleõppekeskkond, mis toetab eesti keele arengut. Samal ajal rühmas, kus õppetegevus toimub ainult vene keeles (kus lapsed veedavad päevast päeva oma aega), kaldub olema nõrk keeleõppekeskkond, seal pole nt eri nimetustega eestikeelseid silte. Hea keeleõppekeskkond on ainult rühmaruumis, kus toimuvad eesti keele tunnid:

..//Rühmas pole eesti keele sõnu.. raamatuid... aga ma räägin sel teemal rühmaõpetajatega, et saaksin ka ise kujundada keeleõppekeskkonna, näiteks valmistan ise ette erinevad pildid siltidega ning paigaldan rühma seintele//..(Õ1).

Võin öelda, et nõustun siinses töös eespool juba mainitud allikates esitatud väitega, et vene õppekeelega lasteaedades toimub õpetamine valdavalt frontaalselt, silma torkab rühmatöö puudumine. Rühmas, kus töötavad õpetajad, kelle emakeel on eesti keel, kasutatakse paaris- ja rühmatöid vähimal määral kaks korda nädalas. Rühmas, kus töötavad õpetajad, kelle emakeel on vene keel, ei kasutata paaristöid ega rühmatöid:

..//Võib-olla pole veel kogemust... ma kujutan endiselt ähmaselt ette, kuidas saaks rühmatööd korraldada//...(Õ1).

Samuti võib eelnevate uurimistulemuste valguses eeldada, et õpetaja, kes töötab oma ametikohal juba ammu, ei taha muuta oma harjumusi. Näiteks õpetaja, kes töötab lastega vanuses 3–4 eluaastat, kasutab rühmatöid, aga õpetaja, kes tegeleb lastega vanuses 4–5 eluaastat, ei kasuta kunagi rühmatöid:

..//Ma ei kasuta... väikesed lapsed... Ainult toimub ettevalmistavas rühmas//..(Õ2).

Intervjuu käigus selgus asjaolu, et kui lapsed alustavad eesti keele õppimist (3–4-aastased), siis on lastel tugev õpimotivatsioon:

..//Laste õpimotivatsioon on heal tasemel. Nad on tähelepanelikud, aktiivsed ning positiivselt meelestatud//..(Õ3).

Rühmades, kus õpivad vanemad lapsed, on enamikul lastel endiselt alles loomulik uudishimu, aga õpimotivatsioon on juba langenud – see on keskmisel tasemel:

..//Motivatsioon on keskmine... distsipliin... probleemid distsipliiniga... segab keskendumist//..(Õ2).

..//Mõnikord valin sobimatu ülesande... juhtub, et lapsed ei saa aru, mida ma neilt tahan... mõnikord on juba ülesandest väsinud... Lapsed tahavad olla eestvedajad mängudes ja aidata õpetajat, siis on motivatsioon kõrgel tasemel//..(Õ1).

Tuleb nentida, et bakalaureusetöö autor nõustub teadusallikates esitatud väitega (vt Rannut 2003; Baker 2005; Kukk 2012), et õpetaja arendab väikelaste puhul keeleoskusi mängude kaudu. Sel viisil on kergem mõista sõnumit, mis on huvitav ja lihtne, sest laps saab sellest paremini aru. Aga kui laps ei mõista õpetajat, siis kaotab ta võimaluse end väljendada ning motivatsiooni.

Intervjuudest selgus ka see, kuidas laabub lasteaiarühmades koostöö lastevanematega:

..//Lapsevanemad tihtipeale mitte midagi ei küsi//..(Õ4).

..//Lapsevanemad ei anna tagasisidet ning ei küsi küsimusi... Riputan rühmadesse eestikeelseid materjale, et vanemad saaksid kodus õppida lastega... Ma ei saa aru, kas see on vajalik või mitte//..(Õ1).

Lasteaias korraldatakse arenguestlusti, kus õpetajad suhtlevad lastevanematega ning kommenteerivad laste täidetud töölehti ja annavad tagasisidet laste keeleoskuse arengu kohta. Lapsevanemad võiksid rohkem toetada lapse keelekasutuse võimalusi (nt lugeda koos lastega, kuulata muusikat, vaadata telesaateid eesti keeles jne). Lapsevanemate pidev kaasamine ja õpetaja valmisolek rääkida laste arengust ja meeoludest muudab lasteaias toimuva vanemate jaoks lähedaseks ja arusaadavaks (Kukk 2012: 31). Seega saaksid õpetajad pakkuda lastevanematele erinevaid viise, kuidas kasutada eesti keelt koos lastega kodus. Õpetajate ja õppealajuhataja intervjuust on näha, et õppealajuhataja kontrollib ja toetab õpetajaid, mis annab ühtlasi tulemusi. Lapsed suudavad edaspidi koolis edukalt toime tulla ning arendada oma eesti keele oskust. Samuti arendavad õpetajad oma teadmisi ja oskusi, osaledes erinevatel koolitustel. Võib väita, et õpetajad lähtuvad põhimõttest, et eelkõige on vaja muuta õpilane aktiivseks õppijaks. Samuti

rõhutasid õpetajad, et oluline on keelekeskkond nii rühmas kui ka lasteaiast väljaspool. Lasteaias püütakse tagada lapsele rikastav keelekeskkond ning rakendatakse erinevaid õppematerjale ja õpetamisviise (vt tabelit 1). Intervjuust torkab silma, et uuritud lasteaias toetatakse eesti keele oskuste arengut mängu kaudu (nt laulu-, liikumis-, sõna- ja draamamängude abil). On ju ka teada, et laste puhul peetakse õppe- ja kasvatustsentsis põhimeetodiks mängu, sest mängides kasutab laps juba olemasolevaid kogemusi, milles pidevalt rikastuvad teadmised ja kogemused iseendast ja ümbruskonnast (Kukk 2012: 19).

5.2. Arutelu ja järeldused

Uuringu käigus viisin niisiis läbi erinevad intervjuud, lähtudes uuringu eesmärgist, saades vastused uurimisküsimustele.

Esimest uurimisküsimust esitades soovisin välja selgitada järgmist: *millised on eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lasteaias õppekavas?* Uuringust selgus, et eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lähtuvad riiklikust õppekavast. Kõige tähtsam põhimõte on see, et laps tunneb huvi eesti keele vastu. Õpetajad toetavad eesti keele kasutamist mängu ajal (nii õues kui ka rühmas) ning õppimine toimub mängu kaudu. On oluline, et õppekavas arvestatakse laste vanust, huvisid, isikupära ja võimeid. Baker (2005) on märkinud, et lapse huvi keele vastu on oluline ja see ei ole alati seotud lapse võimekusega keeleõppes. Ta on rõhutanud ka asjaolu, et kui lapse keelelist arengut soodustatakse ja innustatakse, suureneb lapse huvi keele vastu (Baker 2005: 74). Samuti on oluline, et tegevused toimuvad mängu kaudu. Baker (2005) on oma teoses rõhutanud, et lapsed suudavad edukalt omandada teise keele põhiteadmised, kui osalevad teiste lastega erinevates mängudes või muudes tegevustes (Baker 2005: 193). Seega võin öelda, et hoolikalt seatud eesmärgid ja läbimõeldud põhimõtted soodustavad laste eesti keele oskuse arengut.

Teise uurimisküsimuse abil – *kui palju on õpetajaid, kelle eesti keele oskus vastab nõuetele? (õpetajate eesti keele valdamine)* – selgitasin välja, et õpetajate tööalased oskused vastavad kehtestatavatele nõuetele. On oluline arvestada seda, et kui õpetaja oli keelekandja (eesti emakeelega õpetaja), siis oli tal võimalus pakkuda efektiivset suhtlemist eesti keeles nii erinevates tegevustes ja mängudes kui ka vabal ajal. Näiteks

avaldasid lapsed soovi jutustada oma isikliku elu lugusid, s.t näiteks mida nad tegid eile või varahommikul (nt „mul on uus lemmikmäng“, „ema kinkis mulle uue kleidi“ jne). Eesti emakeelega õpetaja võib suhelda lastega väga erinevatel teemadel eesti keeles. Uuringu tulemuste pinnalt aga võib järeldada, et kui õpetajal, kelle emakeel on vene keel, on olemas vastav kvalifikatsioon (nt nõutav haridus, eesti keele C1-tase), ei tähenda see automaatselt siiski seda, et ta suudab lapsele pakkuda suhtlust eesti keeles vaba tegevuse käigus (kui lapsel on vaba aeg). Lapsed tahavad rääkida ning jagada oma emotsioone ja uudiseid, aga on olukordi, kui õpetaja sõnavara ei võimalda suhelda erinevatel teemadel. Seega antakse lapsele vabal ajal rohkem käske, mida lapsed tohivad/ei tohi teha (nt mängige mängu, joonistage jne). Seega soovivad lapsed saada endale rohkem tähelepanu, samal ajal mõistmata, et õpetajal on keeleprobleemid – sellest võivad rühmas aga alguse saada distsipliiniprobleemid. See on käesoleva töö autori arvamus, mis kujunes sooritatud praktika käigus (praktika toimus selles lasteaias) ning seda just vaatlusandmete põhjal. Töö autor soovib siiski rõhutada, et õpetajad valmistavad tunde ette ja kavandavad ka muid tegevusi väga heal tasemel, põhjalikult.

Seega järeldan, et õppetegevused on hästi läbi mõeldud ning mitmekesiselt planeeritud (laulud, mängud, töölehed, digitehnoloogia kasutamine jne). Siiski vajaks nende õpetajate eesti keele oskus täiendamist, kelle emakeel on vene keel – muude põhjuste seas ka laste eesti keele omandamise tõhusama motiveerimise eesmärgil, suurendades ühtlasi laste usaldustunnet, mis aitaks ka distsipliiniprobleemide lahendamisele kindlasti kaasa.

Kolmanda uurimisküsimuse abil – *milliseid õppematerjale ja meetodeid kasutavad õpetajad eesti keele õpetamisel?* – selgitasin välja, et õpetajad valivad õpimaterjale, lähtudes laste vanusest ja antud ajahetkeks juba omandatud teadmiste ja oskuste tasemest. Samuti võetakse arvesse laste individuaalseid omadusi, võimeid ja huvisid. Õpetajad kasutavad erinevaid materjale (mida on põhjalikult loetletud ülaltoodud tabelis 1), näiteks didaktilised mängud, liikumismängud, kõnemängud, aabitsad, töövihikud vastavalt laste vanusele jne. Õpetajad kasutavad ka iseseisvalt valmistatud materjale, mida rakendavad erinevates tegevustes. Õpetajad lähtuvad põhimõttest, et laps on aktiivne osaleja. Õpetajad jälgivad, et materjal sisaldaks võimalikult optimaalsel hulgal visuaalseid kirjeldusi, ning tagavad lapse kõigi meelte kaasamise, sest see võimaldab lastel kuuldot paremini meelde jätta. Õpetajad rakendavad lõimitud tegevusi: arutelu ja vaatlemine, käelised tegevused, näpümängud, uurimused, ühisüritused jms. Integreeritud tegevustega kaasneb lastel arusaamine õppimise vajalikkusest.

Kunstitegevused (voolimine, joonistamine jne) aitavad nähtusi seletada eesti keeles ning paralleelselt ka demonstreerida.

Nagu selgus uuringust, on keeleõpe oma olemuselt etapiviisiline ja mänguline. Keeleõpe hõlmab huvitavaid ja igapäevaseid tegevusi ning õpetajad arvestavad sellega, et tegevus peab olema lapsele tuttav tema emakeeles. Õpetajad julgustavad lapsi tegema valikuid ning kaasavad lapsi tegevuste kavandamisesse. Samuti lähtutakse järgmisest keeleõppe strateegiast: üks inimene – üks keel. Lapsed teavad seega ette, kelle poole pöördudes on suhtluskeeleks alati eesti keel.

Neljanda uurimisküsimuse abil sooviti leida vastus küsimusele *kuidas rakendatakse praktiliselt lasteaias esitatud eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtteid?* Eespool olevast tabelist 1 nähtub, et lasteaias rakendatakse üsna edukalt eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtteid. Võin kinnitada, et lasteaias on rühma keeleõppekeskkond optimaalne, mis on ea- ja jõukohane ning toetab laste üldist aengut. Tegevused on emotsionaalsed ja haaravad sageli kõiki meeli, mis omakorda toetab eesti keele kasutamist.

Keelekeskkond puudub rühmades, kus eesti keele tunnid toimuvad kaks või kolm korda nädalas ning lapsed käivad eesti keele toas. Õpetaja jaoks ei jätku piisavalt aega, et korraldada rohkem tegevusi või kinnistada juba läbitud materjale. Lapsed suhtlevad eesti keeles valdavalt ainult eesti keele õpetajaga ning toetav keelekeskkond on loodud ainult eesti keele tupp (kuid eesti keele õpetaja töötab selle nimel, et parandada teiste rühmade keelekeskkonda). Samuti ei saa eesti keele õpetaja kasutada eesti keelt igapäevastes tegevustes – rutiintegevustes (söömine, riietumine jne), aga rutiintegevused on väga olulised eesti keele oskuse arendamiseks. Samuti on vaja õppida läbi viima rühma- ja paaristöid, et lastel oleks rohkem võimalusi suhelda omavahel eesti keeles. Näiteks õpetajad (kelle emakeel on vene keel) võiksid teha koostööd kolleegidega (kelle emakeel on eesti keel) ning vahetada kogemusi ja sel viisil uusi teadmisi omandada.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli uurida eesti keele õpetamise metoodikat eelkoolieas ning välja selgitada viisid, kuidas õpetavad lasteaiaõpetajad eesti keelt lasteaias, mis motiveeriks lapsi rohkem eesti keeles rääkima.

Teoreetilises osas on tõendatud, et eesti keele õpetamist hõlbustavad järgmised tegurid: õpikeskkonna ja rutiini olulisus, õpetaja oskused ja pädevused, koostöö lastevanematega, keeleõpe on oma olemuselt etapiiviisiline ja mänguline, lähtudes eelkõige lapse vanusest ja huvidest ning omandatud teadmiste ja oskuste tasemest.

Uuringu tulemused näitasid, et õpetajad rakendavad erinevaid metoodikaid ja õppeviise, nt LAK-õppe metoodika, õuesõpe, tegevused muusika- või liikumisõpetajaga, dramatiseering, lisaks digivahendeid: SMART-tahvlid rühmades ja palju muud. Õppetegevused on hästi läbi mõeldud ning mitmekesiselt planeeritud (laulud, mängud, töölehed, digitehnoloogia kasutamine jne). Õppekavas arvestatakse laste vanust, huvisid, isikupära ja võimeid. Õpetajad kasutavad mängulisuse põhimõtet: olulisel kohal õppe- ja kasvatustöös on erinevad mängud, toetades tegevusi ka illustreerivate materjalide abil (pildid, digivahendid, õues kasutatav materjal, nagu näiteks oksad, lehed, liiv jms). Püstitatud eesmärgid saavutatakse lõimitud tegevuste kaudu: arutelu ja vaatlemine, käelised tegevused, katsed, uurimised jne.

Uuringu küsimusi analüüsides olid saadud vastused, et õpetajate tegevused on emotsionaalsed ja haaravad sageli kõiki meeli, mis omakorda toetab eesti keele kasutamist. Õpetajad arvestavad sellega, et tegevus peab olema lapsele tuttav tema emakeeles ning toetatud keelekeskkonnaga (nt rääkivad seinad, pildid koos siltidega jne).

Eesti keele eduka omandamise põhimõtetena võib nimetada järgmist:

- lapse kaasamine tegevusse ja selle kavandamisesse;
- valikute tegemise ja tehtu analüüsimise julgustamine;
- laste arengut toetava kasvu- ja keelekeskkonna loomine;
- eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lasteaia õppekavas on orienteeritud lastele, arvestades nende huve, vanust, võimeid ja iseärasusi.

Selleks, et jätkata eesti keele arendamist lasteaias, tuleks:

- toetada õpetaja professionaalset arengut (lasteaia juhtkond pakub erinevaid koolitusi või õpetaja ise pakub välja mõned variandid). Õpetaja peab pidevalt arendama ja täiendama oma teadmisi;
- jätkata ja arendada koostööd koolide ja lasteaedadega, sest tagasiside aitab mõista, et lasteaed teeb oma tööd edukalt ning aitab edasi areneda;
- eesti emakeelega õpetajatel teha tihedalt koostööd vene emakeelega õpetajatega (avatud tegevused: rühma- ja paaristööde rakendamine tegevustes, soovitude andmine, nt kuidas suhelda lastega vabal ajal);
- arendada koostööd lasteaiaõpetajate ja lastevanemate vahel (avatud tegevused, materjalide jagamine veebi kaudu iseseisvaks uurimiseks lastega kodus jne).

Kokkuvõttes võib väita, et töö eesmärk on saavutatud, sest käesoleva bakalaureusetöö autor sai vastused püstitatud uurimisküsimustele.

SUMMARY

The purpose of the Bachelor's thesis is to explore the methodology of teaching Estonian to pre-schoolers and to find out how kindergarten teachers teach Estonian and how they could motivate children to speak Estonian more.

The theoretical part of the thesis proves that the following factors facilitate the learning of Estonian: the importance of the learning environment and routine, teachers' skills and competences, cooperation with parents, and the phased and play-based nature of language learning that takes into account, first and foremost, children's age and interests and the level of the acquired knowledge and skills.

The research has shown that teachers apply various teaching methods and approaches, such as CLIL methodology, outdoor learning, activities involving music or movement, dramatization, digital tools: SMART-boards in groups and many other methods. The learning activities are well-designed and based on versatile planning (songs, games, worksheets, use of digital technology, etc.). The study programme takes into account children's age, interests, individuality and abilities. Teachers use the play principle (various games) and rely on illustrative materials (pictures, digital tools, and nature materials, such as branches, leaves, sand, etc.). The desired goals are achieved through integrated activities: discussions and observations, manual activities, experiments, exploration, etc.

The conducted research has shown that teachers' activities are emotional and often seek to engage all the senses, which in its turn facilitates the use of Estonian. Teachers bear in mind that activities should be familiar to children in their mother tongue and should be supported by the language environment (e.g. „talking walls“, pictures with tags, etc.).

To keep developing the Estonian language in the kindergarten, it is necessary:

- to support the professional growth of teachers (through training);
- to continue and strengthen cooperation with schools and kindergartens;
- to support close interaction between teachers whose native language is Estonian and those, whose native language is Russian (open activities: group and pair work, giving recommendations, communication with children in their free time);
- to develop cooperation between kindergarten teachers and parents.

In conclusion, it should be pointed out that the goal has been achieved because the author has received answers to the research questions she has formulated.

KIRJANDUS

Al-Darwish, S. (2013) Kindergarten Children and Language Learning: Missing Pillars for Language Acquisition. *International Journal of Higher Education*, January, Volume 2, Issue 1, 44–52; <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1067464.pdf> (viimati vaadatud 6.02.2021)

Baker, C. (2005) *Kakskeelne laps*. Haridus- ja Teadusministeerium: EL Paradiso.

Griva, E., Sivropoulou, R. (2009) Implementation and Evaluation of an Early Foreign Language Learning Project in Kindergarten. *Early Childhood Education Journal*, August, Volume 37, Issue 1, 79–87; <https://link-springer-com.ezproxy.utlib.ut.ee/article/10.1007/s10643-009-0314-3> (viimati vaadatud 5.02.2021)

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2010) *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.

Kebbinau, M., Aja, U. (2010) *Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas: keelekümblusprogrammi näitel*. Ecoprint.

Krull, E. (2018) *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu Ülikool.

Kukk, A. (2012) *Projekt „Varane keelekümblus: õppekava eesmärkide saavutamise lapsekeskse lähenemise aspektist“*. Tallinn: Tallinna Ülikool, Haridus- ja Teadusministeerium.

Laherand, M. (2008) *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Infotrükk.

Mehisto, P., Marsh, D., Asser, H. (2010) *Lõimitud aine- ja keeleõpe*. Tallinn: Raamatutrukikoda.

Niiberg, T., Karu, H., Malva, M (2007) *Kakskeelsuse karid elus ja mängus*. Tartu: AS Atlex.

Rannut, Ü. (2003) *Mitteverbaalsed strateegiad ja keeleline rikastamine teise keele õppes*. TPÜ.

Rannut, M. (2004) *Eesti keel: võõrkeelest teiseks keeleks*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli eesti filoloogia osakonna toimetised I.

Regalla, M., Peker, H. (2016) Multimodal Instruction in Pre-Kindergarten: An Introduction to an Inclusive Early Language Program. *Journal of Learning Languages*,

Volume 21, Issue 2, 11–14; <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1124522.pdf> (viimati vaadatud 5.02.2021)

Siu-sze Yeung, S., Ng, Mei-lee, Qiao S., Tsang A. (2020) Effects of explicit L2 vocabulary instruction on developing kindergarten children's target and general vocabulary and phonological awareness. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*, March, Volume 33, Issue 3, 671–689; <https://doi-org.ezproxy.utlib.ut.ee/10.1007/s11145-019-09982-3> (viimati vaadatud 1.02.2021)

Uusen, A. (2002) *Emakeele õpetamisest*. Tallinn: TPÜ.

Uusen, A. (2006) *Kirjutamisest ja kirjutama õpetamisest*. Tartu: AS Atlex.

Lisa 1. Intervjuu küsimused õpetajale

1. Milline on Teie omandatud haridus? Kui kaua olete töötanud lasteaias?
2. Kas osalete praegu või olete viimase viie aasta jooksul osalenud koolitustel, näiteks keelekümbelprogrammi, pilootprojekt „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“ vms?
3. Millised on eesti keele õpetamise materjalid rühmas? Millistest põhimõtetest Te lähtute materjale valides?
4. Milline on Teie arvamus: missugused õppematerjalid (tegevused) aitavad lastel püstitatud eesmärke saavutada?
5. Milliseid meetodeid Te kasutate eesti keele oskuse arendamiseks õppetegevuses?
6. Mida Te arvate selle kohta, millised meetodid on kõige efektiivsemad eesti keele oskuse arendamiseks õppetegevuses?
7. Milline on Teie arvamus, missugused põhimõtted aitavad eesti keelt tõhusaimalt omandada?
8. Kuidas Te hindate rühma keeleõppekeskkonda?
9. Kuidas Te hindate laste õpimotivatsiooni?
10. Kuidas Te toetate laste eesti keele kasutust?
11. Kui tihti Te kasutate rühma- ja paaristoid?
12. Kui tihti Te korraldate üritusi eesti keeles (nt pidu, õppekäik jms)?
13. Milline on Teie arvamus: mis takistab laste eesti keele oskuse arengut? Millised tegurid mõjutavad kõige rohkem?
14. Kuidas Te hindate laste eesti keele oskuse arengut? Milliseid hindamismeetodeid Te kasutate?

15. Missugust koostööd teete lastevanematega, et selgitada välja, kui palju lapsega kodus eesti keeles räägitakse? Kas selgitate välja, kas ja kuidas lapsevanemad oma last aitavad?

Lisa 2. Intervjuu küsimused õppealajuhatajale

1. Millised on eesti keele õpetamise eesmärgid ja põhimõtted lasteaia õppekavas?
2. Kui palju on õpetajaid, kelle eesti keele oskus vastab nõuetele (õpetajate eesti keele valdamine, kursustel osalemine)?
3. Kuidas näeb välja keelekümblsruhmas vormistuslik külg? Kuidas põhjendatakse, miks lasteaed peab avama keelekümblsruhmi ainult selles vanuses?
4. Mis on põhjuseks, et lasteaias ei ole avatud keelekümblsruhmas 6–7-aastastele lastele?
5. Miks on lasteaias avatud keelekümblsruhm 3–4-aastastele lastele ning lastel ei ole teist alternatiivi?
6. Milliseid õppematerjale ja meetodeid kasutavad õpetajad eesti keele õpetamisel?
7. Kellega teevad õpetajad eesti keele õpetamisel koostööd (nt lasteaed Tareke teeb koostööd Narva Eesti Seltsiga)? Millised on võimalused eesti keeles suhtlemiseks?
8. Kas lasteaias jälgitakse, kui palju lapsi alustab õpinguid koolis keelekümblusklassis?
9. Kuidas hinnatakse lasteaias eesti keele õpetamise metoodika tõhusust (osaline keelekümblus, eesti keel kui teine keel jms)?